

GAZETA KORRESPONDENTA

WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 11. PAŹDZIERNIKA ROKU 1799. w PIĄTEK.

z Wiednia dnia 2. Października.

Pułkownik Xiąże *Viſtor Rohan* przyſłał przez iednego kadeta wiadomość, iż nieprzyjacieli do 8. tyſięcy mocny, na dniu 21. Wrzeſnia z *Domo d' Oſola* wyruſzył przeciw wspomnionemu Pułkownikowi pod *Vogogna* ſtojącemu, i tam go atakował. Niewdając ſię w bitwę, wspomniony Pułkownik cofnął ſię ztamtąd lecz na dniu 22. ſam nieſpodziewanie natarł na nieprzyjaciela, rozpoczęła ſzczęſliwie w tym dniu bitwę nazajutrz powtórzył, i nieprzyjaciela odparł za *Simplonberg* i *Brieg*, a nawet to oſtatnie miejsce oſadził. — Szczegóły tego ſzczęſliwego przedſiewzięcia w dalszym czasie podane będą, tym czaſem kadet przywożący tę wiadomość, podaje ſtratę nieprzyjaciela 3. do 4. tyſięcy. — Xiąże *Rohan* wyraża, iż wspomniany kadet pierwszy wſzedł na baterię nieprzyjacielską, i zdobył chorągiew którą z ſobą przywoził.

z Brünn dnia 2. Października.

Lifty od granic *Tureckich* donoszą, iż *Buonaparte* na nowo bardzo wzmochnił ſię w ſiłach, i cały *Egipt* ma pod mocą ſwoją. — Na dniu 18. p. m. *Aga Janczarów* w *Belgradzie* zabitym zoſtał, w momencie kiedy z kapieli powracał w aſſyſtencyi 2 *Janczarów*. Gdy zabójstwo to ogłoszone zoſtało, powstał wielki rozruch pomiędzy *Janczarami*, podzielili ſię na dwie części i zemſtą odgrzaali. *Basza* zebrał iak najszybciej ſię wszystkich *Spahów* i cofnął ſię z niemi do fortecy. Odtąd nic waźnego nie zaszło, lecz handel zoſtał przez to zatamowany. Wszystkie ſklepy ſą w *Belgradzie* zamknięte, i wiele bogatych kupców z *Belgradu* uciekło. Nie wiadomo komu to zabójstwo przypisać, jedni obwiniają w tej mierze *Baſinana-Oglu*, inni *baszę Belgradzkiego*.

z Londynu dnia 20. Wrzeſnia.

W *Seringapatnam* znaleziono także teſtament *Tippo-Saiba* i zawarty przez niego z Dyrektoryatem *Francuzkim* traktat, którego Gubernator tamteyſzy odeſłał do *Anglij*. Jednym z warunków jego ieſt, iż *Tippo Saibowi* nayprzód dana będzie pomoc do zaięcia w poſſeſſyę okrętów *Angielskich* i portów w *Indyach* wschodnich, reſzta zaś to ieſt okrętami wojennymi i portami przy brzegach *Malabaru* i *Koromandelu* podzielił ſię z *Francyą*. Zamiar przeto wyprawy *Egiptkiej* ieſt teraz zniſzczony. — Gdy wojska *Tippa* od ſzczerby odparte zoſtały, ſam wódz opuſcił plac boju, i udał ſię do ſeraju ſwego, w którym 80. pięknych kobiet znaleziono, tam przebrał ſię iako proſty *Cipay* i powrócił nazad do bitwy. Znaleziono ciało jego przeſzyte dwoma ſztychami od bagnetu, i głowę od kuli uſzkodzoną.

Pięć okrętów *Hiszpańskich* które do *l'Orient* weszły, wypłynęły już ztamtąd, i nazad do *Perrol* powróciły. — Lord *Seymour* z 5. okrętami liniowymi i niektórymi fregatami wypłynął z *Martyniki* na dniu 10. Lipca dla opanowania *Suriname*. — W iednym liſcie prywatnym oficera *Angielskiego* z *Texel*, wyrażono ieſt, iż Xiąże naſtępcy *Oranij* ma przy ſobie 500. a podług innych 1000. *Hollandrów*, którzy ſię nazywają *Leib-Gwardyą Xiążęcia Oranij*. *Admirał Mitchell* na fregacie *Juno* ma dowodzić ſzalupami wojennymi w celu atakowania *Amſterdamu*. Obawiamy ſię iednak aby *Hollandrzy* wiele okolic wodą nie zaleli. — Wojska na dniu 11. z *Deal* do *Texel* wyſłane, ſkładały ſię z 6930.

ludzi, i dowodzone będą przez Generała *Hülſe*, tudzież przez zoſtających pod nim *Xeia Glouceſter* i *Hr. Chatam*. *Kapitan Popham* uda ſię tam także z liczną kawalerią. Poſłanych także będzie 300. koni powozowych dla wojska *Roffyſkiego*. Fregata *Circé* powiezie do *Hollandyi* 600. maytków *Hollenderſkich*, którzy dobrowolnie ſłużbę przyieli. — Przy naſzey armij w *Hollandyi* znajduje ſię także drukarnie połowe, dla iak najszybciej rozyſłania po kraju raportów wojennych i proklamacyow.

Dla burzow już ſię rozpoczynających, w czasie porównania dnia z nocą zwyczajnych, flota naſza nie będzie mogła długo pod *Breſt* zoſtawać. — Ponieważ okręt wojenny *Amerykańſki Konſtellacya* zwany, zaiął fregatę *Francuzką l'Insurgente*, przeto agent *Francuzki* w *Gwadelupie* wypowiedział wojnę ſtanom *Amerykańskim*, wydawszy rozkazy na d. 24. Marca do zajmowania odtąd wszystkich okrętów *Amerykańskich*, procz tego wziął w ſekweſtr wszelkie takowe okręty w portach *Gwadelupy* znajdujące ſię. Tym czaſem *Touſſaint l'Ouverture* w *St. Domingo* zawarł traktat handlowy i przyjaźielski z ſtanami *Ameryki*, i zakazał kaprom wszelkiej przeciw tymże ſtanom napaſci. — Naſz poſeł w *Kopenhadze*, *Robert, Fitzgerald* w tych dniach ztamtąd powrócił. — Naſza fregata *Eugenia* przywoziła waźne depeſze do ſekretarza ſtanu *Nepean* w *Deal*. Odebrała zaś ie od iednego baturybackiego *Francuzkiego*, z nagłym zleceniem, aby ie natychmiast zawiozła do naypierwszego portu *Angielskiego*, a ztamtąd aby ie odeſłano do *Admiralicyi*, gdyż te depeſze zawierać mają waźne wiadomości dla miniſtrów *Angielskich*. — W *Irlandyi* znowu gdzie niegdzie beſprawia ſą popełniane, i ſchadzki potajemne.

z Hagi dnia 28. Wrzeſnia.

Od akcyi dnia 19. nie waźnego w armiach nie zaszło, ſame tylko wydarzyły ſię utarczki ſorpocztow na dniu 23 i 25. które były z naſzą korzyſcią. — Od kilku dni przybyła do *Helder* trzecia dywizya *Moskalow* 3 do 4. tyſięcy ludzi wynosząca. — Zawczoray cała naſza Armia od rana do wieczora pod bronią ſtała, ſpodziewano ſię bowiem ataku do ſzańców naſzych, które od bitwy d. 19. bardziej ſą ieſzcze umocnione. Użyto do tego umyſlnie z pułnocney *Hollandyi* ſprowadzonych ludzi — Założone ſą także nowe ſzańce, pomiędzy *Alkmar* i *Harlem*, tudzież blisko pod *Amſterdamem*, bądź to dla zoſłonięcia w potrzebie retyrady, bądź dla wſkrzymania nieprzyjaciela, od dalszego wkraczania. — Rozmaite na morzu i w portach naſzych poruszenia okazują, iż *Anglicy* zamysłaią nas ze wszystkich ſtron atakować. Zabieraią oni w *Sudersee* wszystkie przewozowe ſtatki, które departamentom *Ems* i *Oberyſel* do handlu ſłużyły. Tym ſposobem zoſtał ſchwytany reprezentant *Beyma*, który z departamentu ſwoiego do *Hagi* chciał ieſciać. *Francuzi* na dniu 23 weszli do miasta i portu *Hoorn* w pułnocney *Hollandyi* po opuszczeniu iego przez *Anglikow*. Muſieli iednak potem wyjść z niego, *Anglicy* zawczoray znowu *Hoorn* zaieli, przez co ſą panami całego przylądka pułnocney *Hollandyi*, w którym 3 miasta *Medemblik*, *Hoorn*, i *Enkhuysen* w troykacie. leżą. — *Anglicy* w liczbie 40 żaglow ukazali ſię także pod *Staveren* i wezwali to miasto do poddania ſię Xiążęciu *Oranij*, ſztur-

mu iednak zagrażanego nie przypuſcili. — General *Roffyſki Hermann* wraz z ſwoim adiutantem przeprowadzony zoſtał do *Amſterdamu*, nie wiadomo iednak czy daley przewiezionym będzie, czy też tam pozoſtanie. — Magazyny *Francuzkie* i kancelarye ſą już ztąd do *Gorcum* wywiezione. — *Moskale* i *Anglicy* coraz ſię liczniej zbieraią, i czynią przygotowania do ataku, którego ſię co moment ſpodziewamy. — Słyszymy tu kanonadę od ſtrony pułudniowej i pułnocney. Zawczoray ſlyſzeliſmy ią od 4 godziny po pułudniu do poźney nocy. Tyle iednak tylko wiemy, iż *Anglicy* do bateriow naſzych od ſtrony *Briel* i *Gorée* ſtrzelali. — Ponieważ *Anglicy* z wielu ſłatkami krążą w *Sudersee*, przeto zabieraią wszystkie do *Amſterdamu* przeznaczone okręty, co mieszkańcom tamteyſzym niemałą ſzkodę przynosi.

Zawczoray batalion gwardyi ciała prawodawczego odebrał rozkaz udania ſię do armij. Trzeci batalion 4tey pułbrygady powinność iej tymczasowo odbywać będzie. — Wczoray wſzyſcy młodzi ludzie z rekwizycyi muſieli dać ſwoim kapitanom na piśmie oſwiadczenia, czy chcą dobrowolnie odejść do armiiow lub nie? — Do miasta *Sandfort*, *Nordwyck* &c. poſłano oddział zbrojnych obywatelow z 2. armatami dla utrzymania tych miast w poſluſzeńſtwie. — Niektórzy kapitanowie od floty naſzey którzy przez *Anglikow* na ład wyſadzeni zoſtali, a potem do domow popowracali, ſą areſztowani z rozkazu Rządu. Poſtępowanie ich ſciśle dochodzone będzie. — G. *Dumoureaux* zupełnie inż ieſt z ran ſwoich wyleczony. — Do *Gouda* przybyły 4. uzbroione brygantyny z maytkami *Francuzkimi*, i mają ſłużyć do obrony *Amſterdamu*. — Dyrektoryat naſz w urzędowym raporcie oznaymił o przybyć mających wkrótce 22 batalionach infanteryi *Francuzkiej*, 1. regimencie kawaleryi, i 1. regimencie ſtrzelcow. Część wojska tego już ſtanela, reſzta ieſt w pełnym marszu.

Z *Dunkierki* wyſzła ſlotylla, której część już ſtanela pod *Flisſingen*. — Dyrektoryat pod dniciem 23. wydał Proklamacyę wzywającą *Batawów* do zaciągu. Kto ſłużbę przyimie, procz zwyczajnych na rękę pieniędzy, to ieſt 6. dukatow, otrzyma ieſzcze w nadgodzie 12. zł: *Holl*: kto w ſłużbie pozoſtanie aż do zupełnego wypędzenia nieprzyjaciela, otrzyma w nadgodzie 24. zł: *Holl*: 30. — Mowią iż G. *Hermann* będzie do *Paryża* zawieziony, i tam aż do zamiany pozoſtanie. — Groble w *Wardeich* rozkopano, przez co cała okolica *Polder* od *Hugo Waard* wodą zalana zoſtała.

z Amſterdamu d. 28. Wrzeſnia.

Przed miasto naſze przybyło 5. batow kanonierſkich *Francuzkich* i trzy ſtatki, które przeznaczone ſą do wzmożenia ſlotylli naſzey pod *Pampus* i w *Sudersee*. Czekamy ieſzcze na więcej ſłatkow. — W *St Pancras* głównej kwatery Generala *Daendels* rozſtrzelano 4. osoby, które rabowały i z nieprzyjacielem były w porozumieniu.

z Zwoll dnia 29. Wrzeſnia.

Zawczoray przeprowadzony zoſtał na ſłatkach oddział artylleryi ztąd do *Lemmer*. — Na dniu 26. główna kwatery *Anglikow* i *Moskalow* była w *Shagerbruch*. Xiąże naſtępcy *Oranij* miał już przy ſobie korpus 4. do 5. tyſięcy *Hollandrów*, którego urzadzeniem zatrudniał ſię.

z Brukseli dnia 26. Wrzeſnia.

Liczba wojsk idących z *Belgium* na wzmo-

cnienie armii Generała Brune, wynosi 6. do 7. tysięcy ludzi. — Armia pułkowa Francuzka składać się będzie z 25. do 30. tysięcy ludzi, i ma być dowodzona od Generała Macdonald. — W tych dniach znowu przejeżdżał tędy kuryer z Berlina do Paryża.

z Paryża dnia 23. Września.

Generał Moreau pisał pod d. 4. Września do Dyrektoryatu Liguryjskiego, iż jeżeli może wystawić Gwardyę Narodową z 18 tysięcy ludzi w Genui, zostawiłby mu 9. tysięcy wojska Francuzkiego na załozde. Przydaie iż Generałowi Desolle oddawcy tego listu potrzeba wskazać wszystkie środki dla przysposobienia żywności i potrzeb wojennych, które się znajdują w mieście i w zamkach. Dyrektoriat ogłosił ten list, który dosyć wyraźnie przepowiada rychłe cofnięcie się Armii Francuzkiej. Francuzi przeprowadzają na statki sprzęty wojenne i artylleryę. — Główna kwatera G. Miollis była dnia 5 w Sorri. Piękoty Austriackie pokazały się na gorze Rutta, a niektóre zeszyły do Comogli.

Dnia 11 Września Generał Championnet znajdował w Tulonie; następującego dnia wychodził z tamąd do Armii.

Aresztowano tu pewną liczbę Jakobinów przekonanych, iż usiłovali wszcząć zamieszanie przed salą Rady 500. w dzień podanej propozycji ogłoszenia Ojczyzny w stanie niebezpieczeństwa.

Nasze Dzienniki utrzymują, iż Scherlock ma ponowić też samę propozycję w Ciele Prawodawczym, i na tym zakończyć, ażeby Dyrektoryatowi obszerniejsza była nadana władza.

Aresztowano przy brzegach kilka osób w momencie gdy miały popłynąć do Anglii, i znaleziono przy nich korespondencję, którą natychmiast ministrowi policyi posłano.

Dziennik pod tytułem *Nieprzyjaciół uciemiężycielów*, zawierał w wczorajszym swoim numerze odezwę do ludu, do Armii, do członków wiernych obydwóch Rad i Dyrektoryatu; w tej odezwie po uczynionej wzmiance o niektórych Dyrektorach, wyrażono jest: Żołnierze, wasze groźne spoyrzenia nie mogą już nie uznać pod hańbiącym swoje powołanie ubiorem zdrajców, złodziei i morderców ludu. — Dyrektoryat zakazał tego numeru.

Rada 500. postanowiła już zaciąg 40 tysięcy koni, sposobem rekwizycji; Dyrektoryat będzie umocowany brać 200 konia w Departamentach, gdzie ich się najwięcej znajduje, 300 w innych, a 500 w pogranicznych. Dla kawalerii wybierany będzie szofy koń, dla dragonii 6ty, dla huzarów 6ty, czwarta część koni dla strzelców i pod bagaż ma być przeznaczona. Wartość ich opłacana być powinna gotowizną z kontrybucyj Roku 8. podług sprawiedliwej tary.

Dnia wczorajszego czytano w obydwóch Radach następujące Poselstwo: „Dyrektoriat Wykonawczy pośpiesza donieść wam pomyślną wiadomość, którą odbiera z *Hollandyi*. Dnia 19 o 4 godzinie zrana wojska Angielskie i Rosyjskie atakowały armię Republikańską; posunęły się aż do *Berghem*, lecz połączone w tym miejscu nasze siły, pozwoliły nam wzajemnie na nich uderzyć, *Berghem* z bagnetem w rękę odzyskanym zostało; kilka batalionów Batawów pod dowództwem Generała Dumonceau przybyły na wzmocnienie dywizji Generała *Andamme* w momencie gdy ta zaczęła już przemagać, a tym sposobem bitwa dzielniejszą się stała. Nieprzyjaciół wszędzie był porażony. Skutkiem tego zwycięstwa jest 2. tysiące nieprzyjaciół zabitych, 800 rannych, a w niewolę zabranych 1500. z których 40. officerów; w tej liczbie znajduje się *Hermann* Generał komenderujący wyprawą *Rosyjską*. Oprócz tego zabrano nieprzyjaciółom 5. chorągwi i 20. armat. — Na tym Poselstwie Dyrektor *Gohier* był podpisanym.

Agent Dyrektoryatu w *St Domingo* uwolnił iak było dawniej doniesiono, Generała *Rigaud* od wszelkiego posłuszeństwa względem Genera-

ła *Toussaint-Louverture*, i nakłonił go do przyjęcia komendy w Departamencie południowym; *Rigaud* wydał następującą Proklamacyę do mieszkańców tej części wyspy *St Domingo*. — *W Cayes 14. Prairial (2. Czerwca.)* „Od dawnego czasu uwiadomiony jestem iż emigranci którzy powrócili do Departamentów zachodnich i południowych, rzucili na mnie okropną potwarz przed Generałem *Toussaint-Louverture*. Do nich przyłączyli się ci, którzy byli deportowani z *Jeremie* na mocy praw i stołownie do instrukcyj które od Agenta *Hedewille* odebrałem. Jestem napaŝtowany, i w najołkropniejszy sposób znieważany; atoli milczałbym, gdyby skutki namiętności które wzniecono w sercu Generała komenderującego kończyły się na krzywdzących mnie oskarżeniach, gdyż jestem wolny od wszelkich wyrzutów sumienia i depcę potwarz nogami. Generał *Toussaint-Louverture* nie ma przyczyny oskarżać się na postępowanie obywateli Południowego Departamentu, a jednakże im zagraża. Postrzeżenie Obywatele, iż musi nim zapewne inna iaka rządzące pobudka, którą czas odkryje, i poznać, iż wasze i Rzpłtey dobro jest zagrożone. Generał *Toussaint-Louverture* oskarża mnie o bunt przeciwko Rzpłtey, atoli zawsze ja walczyłem przeciwko Anglikom i ich stronnikom, i jeżeli nieprzyjaciół znajduję się jeszcze w gruncie Francuzkim, to nie w południowym Departamencie; nie widac w nim ani ich Emiffaryuszów, ani ich okrętów, i niewidziano ich nawet w *Gonaives* (miejsce urodzenia Generała *Toussaint*) gdybym ja tam dowodził. Jest inny nierównie większy w oczach moich nieprzyjaciół występki, o którzy mnie nie śmieją oskarżać, to jest moje przywiązanie do *Francyi* Republikańskiej, i moja dla Anglików, i ich dopomagaczów nienawiść; te to są zbrodnie, które mi nigdy przebaczone nie będą. Z wzgardą Praw i Zwierzchności, z zgubą interesów Rzpłtey i całości osady, *Toussaint-Louverture* rozkazuje atakować Departament Południowy. Obywatele, czyliż się dacie wyrzynać? nieoprzeć się uciłkowi? Po wyparciu Anglików zechceciez noŝić jarzmo emigrantów. Nie, wasze przywiązanie do Ojczyzny i do wolności zapewnia mnie, iż utworzymy razem nie pokonaną potęgę gotową być posłuszną swemu wódtowi, jeżeli nam nienakaze iak tylko zachowywanie porządku, Praw i Konstytucji, lub wypędzenie nieprzyjaciół. Lecz gdy procz dobra publicznego i waszego bezpieczeństwa, wszelkie inne względy są dla mnie obcemi; gdybym w zagrożeniu i przygotowaniach Generała *Toussaint*, niewiedział iak tylko zbyt daleko pomknęła chęć osobistej zemsty, i gdybym przewidział, iż moje oddalenie powróci upragnioną spokojność, natenczas nie wahałbym się oddać do *Francyi*. Oddałbym tam sprawę Dyrektoryatowi Wykonawczemu z położenia *St. Domingo*. Lecz okoliczności są nagłe, gdy wojska Zachodnie w groźnej zoftaia postaci, oświadczam, iż bronić będę powierzonego mi teritorium, opierać się gwałtowi, i walczyć siłą przeciwko fleg; iż niepodam osady na zapalczywość Anglików i Emigrantów, gdyż mam pewność, iż Agenci i okręty tego wiecznego *Francyi* nieprzyjaciela, są przyjmowane w pułkownych i zachodnich Departamentach.

(Podpisano) *Jędrzey Rigaud*.

W dzień uroczystości założenia Rzpłtey, Prezydent Dyrektoryatu ogłosił na polu Marsowym autorów i artystów którzy w tym roku wydali najlepsze dzieła. Instytut Narodowy miał zlecenie uczynić w nich wybor. Z tego powodu klasy nauk wyznaczyły rozmaite Komisyje na rozpoznanie tych dzieł. Wydział Poezyi uznał, iż *Woyna Bogów* przez Ob. *Parny* wydana, była najlepszym Poematem które mu się zdawało być godnym honoru ogłoszenia, lecz że Instytut nie mógł Rządowi podawać Poematu którego pewne części były z uymą dla obywateli. Z tego powodu żaden Poeta w tym roku ogłoszony nie będzie. Niewiadomo ie-

szcze którzy uczeni będą wymienieni od Instytutu, lecz tylko jeden Malarz zostanie ogłoszonym, to jest Ob. *Hannequin* autor obrazu *dziesiątego Września*, i jeden Szyer Ob. *Foucou*, autor posagu Bertranda *Duguesclin*.

Zdaie się iż Jakobini albo iak inni ich nazywają Franciszkanie, pragną Rzpłtey dać uczuć, co to jest nie cheieć tak iak oni chcą. Dali sobie słowo, iż złożą urzędy. Zdaie się iż mają zamiar iakiś wielki cios zadać, przynajmniej to jest pewna, iż pilnie posiedzenia swoje odbywają, na których czynią rozwały względem utworzenia Konwencji Narodowej i Wydziału Ocalenia. — Szef brgady *Beupoil* terazniejszy komendant *Genui* pisze pod d. 7. Września. „Lękam się, aby *Genua* nie była dla mnie drugą *Weroną*. *Woyna domowa* może lada moment zająć się w murach naszych. Bez obecności *Francuzów* jużby nie raz przyszło do walki między partyą Arystokratów i Patryotów. Nie ma i połowy siły potrzebnej do zapewnienia w mieście spokojności. Przednia straż *Championneta* wyrusza ku *Coni*. — Inny list pod d. 9. donosi, iż tam się wkrótce nieprzyjaciela spodziewają. Niezgoda i niedostatek do najwyższego doszły stopnia, a Arystokraci zdają się brać przewagę. Rozmaite osoby rządowe i jeden Dyrektor zniknęły. — *Championnet* pisze: iż armia *Alpejska* bardzo jest liczna i w najlepszym stanie. Konstrypcyini zdobyli niedawno z bagnetem w rękę stanowisko *Affietta*. — Armia *Alpejska* już się połączyła z armią *Włoską* i oswobodziła *Coni* od blokady. — Nasza armia *Włoska* wynosi teraz 70. tysięcy ludzi. — Gen: *Girardon* który *Kapue* poddał, oddanym został pod sąd wojenny.

Czytamy tu teraz Deklaracyę wojny z strony Króla *Hiszpańskiego*, przeciwko Imperatorowi *Rosyjskiemu*, czyli manifest odpowiedny. Wyrażono w nim jest, iż wypowiedzenie wojny przez Imperatora bynajmniej go nie zdziwiło, gdyż przygotowanym był na to od czasu złego obęyscia z sprawującym interesem *Hiszpańskie* w *Petersburgu*, dla czego też odeśłał zaraz na powrot sprawującym interesem *Petersburskie*, a to nie z powodu iakiej urazy, lecz z powodu utrzymania powagi osoby swojej. Król nie chce zatrudniać się rozbieraniem manifestu *Rosyjskiego*, lub odpowiadaniem na niego, gdyż on nie winien zdawać rachunku z politycznych swoich obowiązków, iak tylko Wszechmocnemu, za którego opieką spodziewa się, iż wszystkie ataki bezsilnemi zostaną.

Dywizya *Hiszpańska* z 5 okrętów liniowych i wielu fregat złożona, która pod wyspą *Aix* na kotwicach stała, już była do *Brest* płynęła, lecz widząc przemagającą się nieprzyjaciela przed tym portem, nie mogła do niego wpłynąć. Powróciła przeto nazad do *Ferrol*, wyławszy jedną fregatę *Francuzką* z 270 *Hiszpanami*, która do *l'Orient* zawinęła. — Strata pochodząca z poddania się floty *Batawskiej Anglikom*, rachują przeszło do 20 milionów złotych. — Przez telegrafy przyszła tu wiadomość, iż Austriacy *Manheim* znowu zaieli. — Exminister wojenny *Bouchotte* mianowany jest Generałem Adjutantem. Brat jego wszedł także w czynność równie iak Generał dywizji *Moncey*.

Minister *Hiszpański Urquijo* doniósł o rozkazie przez Króla wydanym, iż paszporta osob w terażniejszych okolicznościach do *Hiszpanii* wędzających, ściśle dochodzone będą, dla przeszkodzenia wszelkim podstępom *Rojalistów*. — Nasza artyllerya piesza ma być jeszcze pomnożona 2880. głowami. — W *Tuluzie* czterech *rojalistów* rozstrzelano, szef ich bywszy *Xiaze d'Ufes* siedzi jeszcze w więzieniu. — Do *Marsylii* przybyło 5. okrętów, na których 700. patryotów *Neapolitańskich* znajdowało się. — Niektóre dzienniki przeznaczają Ob. *Talleyrand* na poselstwo do Niemiec. — W *Wersalu* umarł sławny *Lemmonier*. Był on członkiem Instytutu Narodowego, tudzież sędzią względem instrukcyi publicznej w Departamencie *Sekwany i Oise*. Zaśluzona wziętość najlepszego lekarza sprawiła, iż był Doktorem obu ostatnich

Królow. W go. roku ożenił się jeszcze powtórnie z młodą synowicą swoją, córką sławnego Astronoma Lemonnier. Był niespracowanym uczonym. *Lagrange* jest jego sławą. — Od dwóch miesięcy General *Mack* siedzący w zamku *Dijon*, doprasza się o zamianę swoją lub wypuszczenie na słowo. Minister wojenny odpowiedział, iż wkrótce przesła mu wyrok Dyrektoryatu tyczący się osoby jego. — Posąg *Jouberta* będzie teraz zrobiony w fabryce porcelany w *Seves* równy wielkości jak był posąg Generala *Bonaparte*. — Ob. *Pijs* znajomy Autor rozmaitych sztuk teatralnych, podał Dyrektoryatowi plan do utworzenia towarzystwa pod nazwiskiem *Portyk republikański*. Na dniu 26. ma rozpocząć posiedzenia swoje. Wymowa, rymotworstwo, malarstwo, muzyka etc. trzy razy w tygodniu publicznie złożą ofiary geniuszowi wolności. Plan ten przyjęty został. — Drugiego dnia dodatkowego wyszedł rozkaz do aresztowania *Felixa Lepelletier*. — 84. zakładników *Florentin* przybyło do *Dijon*. Wolno im iść nymować tam dla siebie mieszkanie, gdy tym czasem zakładnicy *Piemontcy* ciągle w więzieniu zostają. — Administracja centralna departamentu *Saony i Loiry* rozkazała zamknąć Kościoły w *Collonge i Mornay* za to, iż w nich obchodzono uroczystość *S. Bartłomieja i Ludwika*.

Widziemy tu dzieło pod tytułem: *Projekt nowego kongresu do pokoju*. — Zawczoraj rewidowano tu wiele drukarni, dla przejrzenia, czyli nie mają jakich ukrytych pism kontrowolucyjnych. — *Sieyes* w mowie swojey, którą miał na polu marsowym dnia 15. na pamięć Generala *Jouberta*, dotknął terazniejszych zaburzeń i potwarzy w słowach: Umarcie (rzekł) z całą sławą swoją. Potwarz jeszcze nie zaofitowała pocisków swoich na ciebie. O jak w tej mierze łączeliśmy się, i jak wielu Republikanów twojego losu zazdrości. — Przyługi ogromne jakie *Bernadotte* w ciągu krótkiej swojey administracyi wojskom uczynił, nie mogą być zaprzeczone, gdyż są nadto widoczne. Nadto jednak żywy, nie wdawał się w fałszywość, z wszystkimi osobami z którymi względem pieniędzy miał do czynienia, zawsze się ofirowo obchodził.

Tutejsze Dzienniki następujące Pismo w sobie zawierają: *Reprezentant Ludu Jourdan*, do swego kolegi *Chazal*. „Powiedziałeś na Trybunie Rady 500 i kazałeś wydrukować następujące wyrazy: *Gdy Jourdan został po drugi raz przez Xcia Karola pobitym, poczytał za złe Generalowi Chateauf Randon, iż kazał uderzyć na twórgę w Strazburgu*. Jeżeli tak fałszywie donielsenie w złośliwe myśli podałeś, winienem ci odpowiedzieć, iż kłamałeś przed twoim sumieniem i przed Ludem *Francuskim*. Jeżeli przeciwnie przytoczyłeś tę okoliczność rozumując ją być prawdziwą, muszę ci donieść, iż zostałeś w błądzie. A zatem przyznaję, iż dnia 26. Ventose (16. Marca) General *Chateauf Randon* wezwał do cię, gdyś rekwizyji Gwardye Narodowe departamentów wyższego i niższego *Renu*, tymczasem gdy kroki nieprzyjacielskie dopiero dnia 30. (20. Marca) były rozpoczęte. Widział więc Obywatelu, iż w tym czasie nie mogłem być od *Xcia Karola* pobitym, i że nim nie byłem, okaże pismem które podam do druku, jeżeli mi się zaś niepowdziło, potrzeba zupełną nagane zwać na tych, którzy przez cały Naród olkarszeni, znaleźli urzędowych i dosyć możnych obrońców, którzy ich potrafili przed sprawiedliwością Narodową załonić. — Pozdrowienie Republikantkie. (podpisano) *JOURDAN*.

z Paryża dnia 25. Września.

Uroczystość założenia Rzpłety obchodzona była dnia onegdajszego z zwyczajną okazałością zrana w Świątyni Dekadowych, a po południu na polu Marsowym. Huk armat o świcie ogłosił początek nowego roku, odprawiano igrzyska i ćwiczenia wojenne. *Gohier*, który obiał Prezydencją po *Sieyes*, miał przed *Ołtarzem Zgody* mowę, w której zapraszał wszystkich Republikanów, ażeby się okropnych niezdolnych wyrzekli. W wieczór pałac *Louvre* był oświetlony. — Tegoż dnia zrana Dyrektoryat przyjmował *P. Musquiz* nowego Ambassadorsa *Hiszpańskiego*. Mowy przy tej okoliczności miane jeszcze nie są ogłoszone.

Wszyscy Dyrektorowie dali dnia wczorajszego wielki obiad, podzieliwszy pomiędzy siebie małą liczbę członków Ciała Dyplomatycznego, które się w tym momencie znajdują w *Paryżu*. Ministrowie *Hiszpański i Duński* zaproszeni byli od *Sieyesa*, u którego znajdowali się wraz z kawalerem *Azzara*, Admiralem *Maffaredo*, Ob. *Reinhard* i kilku innymi Generalami, między którymi znajdował się *Macdonald i Beurnonville* etc. — Ministrowie *Pruński i Rzpłety Bawarskiej* zaproszeni byli do Prezydenta *Gohiera*. Inni zagraniczni Połłowie udali się do rozmaitych Członków Dyrektoryatu wraz z Prezydentami Rad, tudzież Prezydentami i Kommissarzami znacniejszych władz Konstytucyjnych, i wielu Generalami.

Nowy Minister wojenny *Dubois-Crancé* jest tu tego wieczora spodziewany. — Zapewniają dziś o skutecznym połączeniu Armii *Alpejskiej* z Armią *Włoską*.

Na d. 21. w Radzie 500 czytana była petycja, w której żądano rewizji wyroku na ex-dyrektorów, poślanowania prawa względem zgromadzeń ludu, i nieścisłości wolności druku. Uchwalono niezwłocznie zatrudnić się rozważaniem nad urządzeniem zgromadzeń ludu. Słychać, iż *Sieyes* gotuje nowe poselstwo do Ciała Prawodawczego; w którym zechce zniszczyć wszystkie potwary i zdania kontrowolucyjne Dziennikarzy.

Na festy 22. Września w dzień nowego roku Republikantkiego, Reprezentant *Garrau* w zabranym głośnie przebiegłszy ostatnie zdarzenia, wyraził swój żal nad tym, iż po 30. Prairial nieufność, niecierność, złe wybory i intrzyga, są dotąd tak jak były przed tym dniem niebezpiecznymi. Nadaremnie Republikanie łączeli się

czasy po nim sobie obiecywali. Do tego momentu trawiające znamiona i nierozsądne projekty spóstrzegać się dać; Mówią o bliskim powrocie Konstytucji 1791. roku, o interelowanej iednego Mocarstwa protekcji, i poszednictwie, o podziale kraju, o powszechnym armistycium, o nieprzychylnych traktatach pokoju, o amnestyi etc. Czyliż to dla Królów i łochy zostały zawołowane. *Helwerya* nową odebrała Konstytucję i tyle milionów ludzi los swój z losem zjednoczyło *Francji*? Powinnością jest pierwzych Reprezentantów Ludu uroczystość tak obelżywie zrzucić potwarze. Członki Dyrektoryatu swoją chwałą i własnym interesem są lekrowane, ażeby się miały na tak upokarzające zgodzić warunki. Spółoby ratowania Wielkiego Narodu znajdując się wiedności, w konstytucji, i w pokoju. Jedność jest najpierwszą wszystkich *Francuzów* potrzebą, na niej zależy ich główna potęga. Konstytucja odebrała uroczyste przylegi od wszystkich urzędników i od całego ludu, niech więc będzie nienaruszona. Co do pokoju, któż za jego nie wdycha powietrze? lecz mogliśmybyśmy chcieć słabego i znikomego pokoju? Ci którzy chcą upokarzających układów, umiarkowania Konstytucji i powrotu do naszych dawnych granic, ci życzą wieczny wojny, i rozszarpania naszej Ojczyzny. Ci przeciwnie, którzy podobne odrzucają zdania, chcą ostatniego usiłowania, ażeby zakończyć wojnę i stały pokój otrzymać. Nie można przed sobą ukrywać zamiarów nieprzyjaciół naszych; starają się oni uwiadomić nas o nich we wszystkich pismach, a mianowicie w dziele pod tytułem: *Lekarstwo na złe wyniki z Rastad*, które uważać można jako tłumaczenie ich myśli. Widzieć tam można, iż pokój zgodzić się niemożna z Rzpłtą *Francuską*, i że od powrocie Krolestwa we *Francji* bezpieczeństwa *Europie* zależy. Niech Ciała Prawodawcze pospiesza w zaspokojeniu wielkiego Narodu; niech zniszczy okropne wrażenia, któreby utworzyć mogły rozrzucone tak krzywdzące nas wieści, niech złośliwym wydrze nadzieję porozumienia najpierwszych władz przez utrzymywanie pomiędzy nimi podejrzeń, niech okaze ludowi cel wojny; na ten czas sprzymierzeńcy nasi ścisley jak kiedy przyłączą się do naszych przeznaczeń, neutralne mocarstwa zachowają się przy swoich zasadach; Armie nasze przetrzną być okropny, niepewności łupem, etc. Z tego powodu mowca podaje projekt, którego treść jest, iż uznany jest za zdraycę Ojczyzny i na śmierć skazany każdy negocjator, każdy Ambassadors, każdy General, każdy Dyrektor, każdy Reprezentant ludu, któryby przyjmował lub zezwolił na warunki pokoju ściągające się do zamiany Konstytucji roku 3. i do uszczuplenia terazniejszego terytorium Rzpłety *Francuskiej*. — Na kreski, ze wszystkich stron wolało.

Légier. Pre. z odenie myśl sprzeciwienia się temu wnioskowi; tak jest, mamy wszyscy iedne zdania, nikt z nas haniebnego nie dopuścił pokoiu! Nigdy walczyli *Leodycy* wie, przychylili *Belgowie* nie będą poświęconemi, i to nasi bracia, i pewni, iż nigdy od nas opuszczeni nie będą. Domagam się tylko odesłania do osobney Kommissyi.

Wniosek Ob. *Garrau* iednomyslnością został przyjęty, i odesłany tylko do redakcyi. Mowę jego kazano drukować, Kommissya także oddzielną ma się zatrudnić ułożeniem adresu do ludu *Francuskiego* i manifestu, w którym zamiar nasz w prowadzeniu wojny ogłoszony być ma.

Na wiadomość iż twierdzą *Vanloo*, *Mastricht* i *Luxemburg* nie były w żywność opatrzone, *Brüche* domagał się Poselstwa do Dyrektoryatu dla poznania stanu obrony naszych pogranicznych fortec, i ażeby Kommissya mająca polecony sobie projekt Prawodawstwa słownego do krajów *Belgi* ki h. swoy także projekt iak nayrychley podać. — Uchwalono.

Na festy dnia 20. Instytut przypuszczonym został do kratek. Mowca Deputacyi oddaie sprawę z czynności tego uczonego Towarzystwa przez rok liodny i składa trzy Kłięgi jego pracy. Ob. *Camus* donosi potom o pracach Instytutu słownych do wyszukiwania słownych rękopism, które Biblioteka Narodowa jest wzbogacona. Prezydent odpowiada obydłom. Deputacya wezwana do honorów festy. — Mowy będą drukowane.

z Petersburga dnia 13. Września.

W odstawkę pułczony Pułkownik *Schuwálow*, znowu do służby jest wzięty, i umieszczony za Adjutanta przy boku W. Xiążęcia *Konstantyna*. Hrabia *Stakelberg* i do Dworu *Sardyńskiego* za Połła przeznaczony Xiążę *Czartoryski*, są aktualnemi Konsyliarzami mianowani. — Imperator rozkazał, aby herby Państwa *Rosyjskiego* odmienione zostały, i wszystkie pieczęcie podług nowego rysu zrobione były.

z Strazburga dnia 22. Września.

Generalowie *Müller* i *Baraguey d'Hilliers* przybyli z *Moguncyi* do *Spiry*, gdzie się teraz znajduje główna kwatery Armii *Rosyjskiej*, wojska rozłożone są wzdłuż rzeki. Przybyli przed kilku dniami liczne wojska do wyższego *Renu* ze Irzodka Rzpłety; i natychmiast udali się ku niższemu *Renowi*.

z Frankfurtu dnia 24. Września.

W iedney z gazet tutejszych znajduje się umieszczony wypis z listu iednego uczonego Niemca nazwiskiem *Hosbach* datowanego z *Jerozolimy* pod dniem 2 Lipca. W nim przez rozmaitych wiadomości uczonych iako to np. o wynalezieniu ważnego rękopisma Nowego testamentu, doniesione są jeszcze następujące wiadomości polityczne o *G. Buonaparte*. Pewną rzeczą jest, iż większa część Armii jego składa się teraz z krajowców tamtejszych, lecz to postaci rzeczy nie zmienia, gdyż ci wyborci zostali przez niego republikanizowani i do boju wyćwiczeni. *Perforie*,

Arabowie, *Zydzi* i *Saraceni* szacują z uszanowaniem tego męża pełnego geniuszu. Na mocy tajnego porozumienia uzbiera się flotylla na morzu *Kaspijskim*. Zasady *Francuskie* i *emmiffaryulze Francuscy* po całej *Asyi* są rozpierchnieni. Tyle to łurów iednych i niczym niekazono umyły, zdolne są do przyjęcia prawdy.

Od granic Szwajcaryi dnia 24. Września.

Wszystko tu widzieć daie, iż wkrótce powszechny atak nastąpi. General *Hotze* zgromadził swoje siły i kazał rzucić most na rzece *Linth* przy *Karlshornu*. Dziś zasydował się w *Zurich*. W armii *Rosyjskiej* wielkie także dać się widzieć poruszenia. Nigdy niewidziano tyle kuryerów i ordynansów, ile ich w tym czasie po wszystkich przechodziło drogach.

Dnia 25. Września o 10. godzinie zrana.

Cała armia *Rosyjska* walczy z nieprzyjacielem. Przez całą noc przechodziły wojska przez *Zurich*. O godzinie 5. słyszano huk armat od strony rzeki *Limat*; i wkrótce rozszedł się po całej linii aż do *Zurich*, a o 7. *Francuzi* uderzyli na stanowisko *Moskalow* w *Wollshofen*; ogień był nierównie mocniejszy niż w ktoreykolwiek z poprzedzających bitew; można było iednak rozróżnić *Moskiewki* przez dokładność i szybkość. *Francuzi* posuneli się z początku aż do *Wollshofen*, lecz byli przymuszani do cofnienia się, w tym momencie akcja rozpoczęła się na nowo w okolicach *Leimbach* i *Adtschwil*. Wielkie jest podobieństwo że nayznaczniesz bitwy były od strony *Nietikon* i *Baden*, gdzie iak mówią *Moskale* przeszli *Limat* na kilku mostach od klasztoru *Fehrli* zruconych. Podług niektórych *Francuzi* uwiadomieni o umyślnym ataku, uprzedzili *Moskalow* jakożkolwiek bądź, nieprzyjaciół zupełnie się teraz cofa i ścigany jest od wojsk *Rosyjskich*. Liczba rannych do *Valishofen* przywiezionych, jest nader znaczna, i nie można pod nich wozów dostarczyć. Korpus stojący nad *Sihlfeld* które dotąd było w bezczynności, przelało liczne poliki tak do korpusu przy *Volishofen*, iako też do Irzodka prawego strzylu za *Limmat*. Flotylla Podpułkownika *Williams* w czasie bitwy nieustannie strzelała na prawe strzylu *Francuzów*, którzy iey z brzegu jeziora silno odpowiadali. — Słyszano także mocne z armat strzelanie od wyższej części jeziora *Zurich*, co się każe domyślać iż General *Hotze* był w bitwie z nieprzyjacielem.

Dyrektoriat względem utworzenia stałego korpusu wojska przykłał do Rady wielkiej Poselstwo, w którym między innemi rzeczami wyraża. „Prawdą jest niezaprzoną i smutną, iż my nie możemy zupełnie mieć do niniejszej wojny uczelnictwa, do wojny wolności przeciw despotyzmowi, do wojny ktorey kłęski nieprzyjacieli na łono spokoynay Ojczyzny naszej wprowadzić umieli. Nadzieja ożywiać nas powinna, iż waleczna Armia *Francuska* równie od przezornego iak meznego wodza prowadzona, potrafi nas od nieprzyjaciół oswobodzić. Lecz inne potrzeby nagle e nie wymagają utworzenia niezwłocznie stałego korpusu wojska? Ktoż nie widzi potrzeby utrzymania bezpieczeństwa granic naszych, gdy wojska *Francuskie* naprzód wyruszą? Zadne wprawdzie burzliwe poruszenia w kantonach naszych widzieć się nie dać, lecz Dyrektoryat niemniej wie o tym, iż liczba tych którzy nie widzą w duchu swoim Wolności i Równości jest nie mała. Procz tego nie iestże wam wiadomo Ob. Prawodawcy, iak *Arystokracja* pod maską roztropnego umiarkowania a nawet i patriotyzmu, Fanatyzm zaś płacząc przywiązania do religij osłonił, pracują silnie nad obaleniem niniejszego porządku rzeczy. Obu tym klasom lamą obłudą tchnącym, można na moment zaufać? A cożby pomnożyło zbrodniczą w nich zachwałność? i jeżeli nie słabość nasza. Cożby bardziej, ośmielił ich do chytłych podstępów, czernienia i rozdwalania, jeżeli nas w przyszłości nie uyrzą file? Ob. Prawodawcy stan takowy rzeczy nie może dłużej się ostać. Czas iest aby rząd dzielnym torem postępowal, i otrzymał Irzodki zdolne do nadania winnego prawom pośluszeństwa, i zniszczenia zartutego sposobu myślenia etc. etc.

z Lindau dnia 27. Września.

Dnia 25. na całej linii sprzymierzonych zaszła okropna bitwa, ktorey skutkiem było, iż *Francuzi* weszli do *Zurich*. *F. M. L. Hotze* poległ na placu bitwy, a iak do dać General *Rimsky Kosakow* równie zginął. Orzekuiemy na Iczegulny tej bitwy, tym czasem do naszego miasta wielu uciekających przybywa.

Od brzegów *Menu* dnia 28. Września.

Francuzi zaieli na nowo *Rhingau*, iedną z ich pikietow wkroczyła na dniu 28. do *Limburga*, wzięła dwóch zakładników, i cofnęła się tegoż samego dnia. *Francuzi* zabrali także zakładników w *Hademar*, *Westerbourg*, i *Dietz*. Wszystkie statki, które się znajdowały na *Lahn*ie i na prawym brzegu *Renu*, zostały zabrane i przeprowadzone do *Koblentz*.

Pisma publiczne zawierają w sobie następujący list Imperatora *Rosyjskiego* do Xcia *F. M. Suwarowa*: „Mości Panie Feld-Marszałku, „Niemałym iest dla mnie honorem mieć takiego poddanego, który łtawia swojego Monarchę w coraz większej niemożności nadgrożenia mu jego usług. Jestes przyzodobiony naywyższemi godnościami moiego Państwa, i przyodziany najpierwszemi orderami. Nie zostaje mi więc iak tylko prosić Boga o zachowanie Bohatrya przeznaczonego na przywrocenie spokoyności Świata. Z tego powodu rozkazałem moim wiernym poddanym, ażeby w swoich modlitwach do mego i moich kochanych synów imienia łączyli twoje imię, ponieważ ty iestes z pomiędzy moich dzieci naykochanyszim dzieckiem.“

z Mannheim dnia 29. Września.

Cala armia Cesarzka wywodziła jedno korpus pod dowództwem Generala Majora Schwarzenberg, opuściła nasze okolice i posłepnie ku Kehl. Główna kwatery Arcy-Xcia Karola została przeniesiona z Schwetzingen do Bruchsal. Garnizon Mannheim składa się teraz z wojsk pogranicznych. X. Reufs który tu i w okolicach miał komendę, jest zastąpiony przez X. Schwartzberg.

Spółtrzeszono także dalszą infanterię i kawalerię Francuską. W bywszej twierdzy Reiskiej i po brzegach znajdują się pikiet kavaleryi. Francuzi zatopili wczoraj przed swoim wyjazdem wszystkie statki które się znajdowały na lewym brzegu.

Dnia 25. Września od Arcy-Xcia Karola przybyło dwóch kurierów od Dyrektoryatu, których depesze do Wiednia odesłane zostały. Francuzi czynią ciągle Cesarzowi propozycje do pokoju.

Od granic Włoskich dnia 11. Września.

General Melas ma być tymczasowym Gubernatorem wszystkich zdobytych krajów Włoskich. General Kray sam będzie kierować operacjami wojennymi. — Ankona zawsze jest w ręku Francuzów; z ciężkością będzie mogła być zdobytą, gdyż blokada tej od morza ulicy musi w czasie burzów ekwinokcyjnych. — Bochetta i Genoa mocno są od Francuzów osadzone. Zagrożeni oni także wpadnięciem do Piemontu od Domio d'Offola. — Z rozkazu rządu, konfiskowane są w Mediolanie dobra Xcia Serbelloni, Margrabiego Biscioni, i bardzo wielu innych Patriotów. — W Neapola 8. tysięcy Patriotów uwięzionych zostało, prócz tego bardzo wielu innych było w morze wrzuconych, pomordowanych, i, a nawet żywcem pieczonych. Bardzo wiele także kobiet siedzi na okrętach Angielskich w więzieniu.

z Lugano dnia 17. Września.

Armia Rosyjska zaczęła przechodzić na dniu 15. przez Agno; o 3. godzinie po południu widziano tam przejeżdżających Xcia Suwarowa, Konstantyna, Pancratia i wielu innych Generalów. Przechodzenie wojsk trwało przez dzień wczorajsz i dzisiejszy; nasze miało być napelnione bagażami i sprzętami wojskowymi. — Wszystkie statki z jeziora były użyte do przewozu żywności. Armia obazuje teraz w okolicach góry Cenis, Bironico, Taverna i Bedano. Suwarow udał się dnia wczorajszego do Bellinzona z Xciem Konstantynem.

EXTRAKT PRAW PRUSKICH o KARACH.

I. Obowiązki względem Rządu.

1. Każdy powinien się starać wiedzieć o ilości Praw kraju tego w którym mieszka, albowiem niewiedomość onych uważa się za nie moze.
2. Ten na karę zaskazany, kto sam sobie sprawiedliwość czyli sarysfakcy wymierza, każdy albowiem powinien pomocy u Zwierzchności szukać.
3. Obrona własna w nagłej potrzebie w tym tylko iedynie przypadku jest pozwolona: ikoro pomoc Zwierzchności dla oddalenia grożącego niebezpieczeństwa tak prędko nastąpić nie może.
4. Każdy Panu krajowemu wierność i posłuszeństwo jest winien.
5. Kto przeciwko Osobie Pana krajowego, lub przeciwko urzędzeniu Rządowemu coś nieprzyjacielskiego podejmuje, ten jako Zdrayca Oczyszczony, karze śmierci podlega.
6. Wspieranie nieprzyjacielskich mocarstw w ich zamiarach przeciwko rządowi, albo podszewanie obcych mocarstw pociąga także za sobą karę śmierci.
7. Nawet już ten na karę Feltunkową zasłużył który podobny zamiar innej Osoby, natchyniał Zwierzchności niedonoś.
8. Nikt pod furorą karą w związku wdawać się nie powinien, któreby dla Rządu niebezpieczeństw być mogły.
9. Nikt obcy Mocarstwom doniesienia czynić nie powinien, których Obwieszczenie dla Rządu szkodliwym być może.
10. Nikt z podejrzeniem Cudzoziemcami tajemnego obywatelstwa mieć nie powinien, któreby utawy Rządowe najmniejsz dotykały.
11. Takowy za to choć iedyn nie jest zdraycą Oczyszczony furorą karą cielesną lub pieniężną ukaranym zostanie.
12. Kto granice krajowe w tej myśli porusza albo zagubia aby Rządowi szkodzić, kilkoletnią Feltunkową karą lub Cuchtauzową ukaranym zostanie.
13. Obrządzenie Pana krajowego lub jego rodziny karą śmierci, albo inną surową karą będą ukarane.
14. Śmiałe naganienie, albo wzgardzenie Rządu krajowego i jego utaw karą surową ukarane będą.
15. Kto się Zwierzchności lub jej Urzędnikom w wykonaniu jej rozkazów sprzeciwia, kto tumultu albo rozruchu jest przyczyną, lub uczestnikiem, kto złoścyncom schronienie daje, albo onym do ucieczki jest pomocą, tego kara więzienia, Cuchtauz lub Feltunka czeka.
16. Urządzenia publiczne przybute, nikt pod furorą karą oderwać, lub pomazać nie powinien, podobnie Monumenta, Statuy, słupy drogi i mile okazyjące, tablice przeżrogi lub inne do publicznego użytku przeznaczone dzieła i budynki pod karą surową niepowinny być zszpeczone albo popsute.
17. Kto obowiązki swego Urzędu umyślnie zaniedba, ten Funkcyą swą traci, a prócz tego szkodliwa do okoliczności Feltunkową karę zasłużył.
18. Kto swoje obowiązki Urzędowe z wszelkiej opieszałości albo niewiedomości ukierbia, ten pieniężną karę, degradacyą, lub kassacyą zasłużył.
19. Nikt łobie Prawa krajowe przywłaszczając, albo te usterzbiać nie powinien.
20. Kto zakazane Towary sprowadza, lub takowe Towary które w kraju zostały powinny wyprawdza, kto do swoich Trenzakcy lub publicznych opisów przywozytą stęplony Papier nie bierze, karze podlega.
21. Kto opłaty akcyzowe i Celne oddać oścybia, albo Skarbowi ubliżyć chce, ten traci Towary i Rzeczy które do tego przedsięwzięcia były przyczyną, i prócz tego karą pieniężną, albo gdyby tej zapłacić nie był w stanie, karą cielesną ukaranym być może.

22. Nikt pod karą pieniężną albo więzienia składki zbierać nie powinien.

23. Kto fałszywe Pieniądze bnie, karą Feltunkową i oprócz tego karą pieniężną albo furorą karą cielesną ukaranym będzie.

24. Kto polnie nie maie do tego Prawa lub pozwolenia, na karę pieniężną lub cielesną zasłużył.

25. Na zapulach w Krolewskich albo innych Borach pasać nie należy, w przypadku by się to stało, właściciel był tam palonego od zająca zapłacić musi, a ten który był tam także przepuścił, furorą karany być może.

26. Nikt pod pieniężną karą albo cielesną za granice wy-nosić się nie powinien.

27. Kantonista ktoremu za granice uszedł, traci swoy majątek, a ten który mu dług iaki zapłaci lub co innego mu udziela, ten dwa razy iako karę zapłaci.

28. Ten co się sam katek czyni chcąc się przez to niezdołnym uczynić do służby wojskowej, publicznie będzie smagany i poydzie do Cuchtauz lub Feltunku.

29. Ten który Dezertetowi do ucieczki jest pomocnym na Feltunkową lub Cuchtauzową karę albo też podług okoliczności zachodzących na karę śmierci zasłużył.

30. Nawet już i ten ktoremu o Dezercy ma wiadomość, a teyże nie przeskada lub też natchyniał nie czyni doniesienia, poydzie do więzienia lub na Feltunek.

31. Małżonka Dezerteta utraci swoy majątek kiedy zostanie przekonana, że o Dezercy wiadomość miała.

II. Obowiązki powszechne ku Współ-Obywatelom.

1. Zaden niepowinien drugiemu na honorze, zdrowiu, życiu, cieles, lub majątku szkodzić.

2. Jeżeli się to stanie, więc szkodzący nie tylko do wynagrodzenia szkody uczynionej obowiązany, ale oprócz tego i ukaranym zostanie.

III. Obowiązki stosujące się do Ciała i życia.

1. Ten który z nieprzeżorności lub niedbałości sam lub przez swoje zwierzęta kogo na zdrowiu albo na życiu uszkodzi na karę zasłużył.

2. Zaden niemający Prawa lub pozwolenia kuracyą się zatrudnić nie powinien, albowiem takiego kara więzienia lub Cuchtauz czeka.

3. Na fałszowanie Wichtułów kara Cuchtauzowa lub Feltunkowa jest postanowiona.

4. Pościel, luki, i inne rzeczy które Ofoby na zarażające choroby zmarłe używały, natchyniał pod karą pieniężną lub więzienia spalone być mogą.

5. Kara takowa i tego czeka który w mieyściach zamkniętych swą węglami czyni, kiedy swą drugim szkodliwy będzie.

6. Zaden bez wyraźnego pozwolenia od Zwierzchności ani Prochu do firzelania, ani Truciznę lub Lekarstwo robić, ani przedawać nie powinien.

7. Zaden bez nagłej potrzeby firzelby nabite w domu mieścić, lub tak one nieostrożnie trzymać nie powinien, aby te w ręce dzieci, lub takich ludzi którzy obchodzić się nie umieją dostać się mogły, jeżeli się to stanie, a niebezpieczeństwo jakie zdarzy, kara surowa nastąpi.

8. Nikt nie powinien być pochowany dopóki śmierć nastąpiła już żadnej niepodpada wątpliwości.

9. Zabójstwo pociąga za sobą karę śmierci.

10. Uszkodzenia zumyślnie wykonane więzieniem lub karą cielesną ukarane będą.

11. Rożnica stanu albo Religij krzywdzącego albo skrzywdzonego tak tu iako i u każdego innego prześlęptwa względem ukarania żadnej nie czyni różnicy.

12. Nieślubne brzemienne Niewiąty za to karze niepodlegają, lecz swoją brzemienność natchyniał donieść powinny, tajemnie zaś porodzić nie mają.

13. Jeżeli Dziecie które się urodzi przez winę lub zaniedbanie Matki życie utraci, więc Matka karze śmierci podpada, albo smaganiem i kilkoletnią Cuchtauzową karą ukarana zostanie.

14. Chociażby Dziecie nieżywe na świat przyszło, wszelako za taie brzemienności i porodzenia, podpada karze i ciał Dziecięcia natchyniał powinno być prezentowane.

15. Ten który do brzemienności był przyczyną pod furorą karą brzemienną do doniesienia swojej brzemienności nakłonić, lub też sam doniesienie uczynić powinien.

16. Ci wzięty którzy z Niewiąty brzemienną czyli w Ciele zasłają w szciele zostały konneży ołobliwie Rodzice, Gospodynie, Panowie, i Gospodarze u których w służbie zostali, daley Akufery i Akufery publiczne ustanowione podpadają karze, ikoro na brzemienność Niewiąty pilnie nie mają oko, i do Zwierzchności żadnego nie czynią doniesienia.

17. Co także i o tych wziętych rozumieć się ma, którym Niewiąty brzemienną swoją wzięty brzemienność.

18. Urzędy Ławnicze, Sotysy pod ciężką odpowiedzialnością obowiązane są kiedy iakowe podeyrzenie o brzemienności Niewiąty nieślubnej zachodzi, toz podeyrzenie zawiadującemu tąz Jurzydykcyą lub Zwierzchności Sądowniczej natchyniał donieść.

19. Niewiąty umyślnie swoją brzemienność spłunąć do Cuchtauz lub na Feltunek szkarane będą.

IV. Obowiązki co do Obyczajów i czystości.

1. Ten który Dzieciom daie zgorznie, i do rozwojności naprowadza, na cieles ukaranym albo do więzienia wladzonym będzie.

2. Zgwałcenie, zakazane obywatelstwo między bliskimi krew-nymi, wkrócenie w służby Małżeńskie nim pierwszy ślub rozwiązany zostanie, albo między Ołobami zakazanego pokolenia ołobliwie między Oczynami i Pasierbami Feltunkową albo Cuchtauzową karą szkarane będą.

V. Obowiązki stosowne do Honoru i dobrego Imienia innych.

1. Nikt drugiego zelżyć albo na honorze krzywdzić nie powinien.

2. Kto to czyni musi przeprosić i podpada karze więzienia lub Cuchtauz.

3. Od kary nie będzie wolnym choćby od drugiego wprzód był skrzywdzonym.

4. Pokrzywdzenie Ofob Zwierzchności i wojskowych zawsze furorą karane będzie.

VI. Obowiązki stosowne do wolności innych.

1. Nikt drugiego więzić samowładnie nie powinien.

2. Kto Dzieci porwa aby je okraść albo z iakowego innego zakazanego zamiaru, także ten który kobietę wykrada kilkoletnią karą Feltunkową ukaranym będzie.

VII. Obowiązki stosowne do Własności i Maitku cudzego.

1. Kradzież pociąga za sobą furorą cielesną Cuchtauzową albo Feltunkową karą i więzienia w domie poprawy i roboty.

2. Wielkość kary cielesnej i długość więzienia złodzieja w więzieniu lub domie poprawy i roboty wymierza się ztąd, jeżeli o takowe prześlęptwo już raz lub więcej razy ukaranym został, i czyli prześlęptwo z trudnością albo gwałtownym sposobem wykonane było. Trudność jest rozumieć gdy kradzież w Zamkach Krolewskich albo w pieniądzech do publicznej kasy należących wykonana była.

3. Kto Rabunek popełnił więcej razy, iak najsurowsze cielesne kary odbiera, i tak długo do Cuchtauzowej lub Feltunkowej roboty osadzony zostanie aż laska Rządu ztamtąd go uwolnić raczy. Powtorzone Rabunki wiecznym więzieniem w Feltunku ukarane zostają, zostawły wprzód złoczyńca smagany piętnowanym i za niepocziwego ogłoszonym.

4. Podobnym sposobem i ten ukaranym zostanie, który dla popełnienia kradzieży lub rabunku ogień założył.

5. Kto się ucieczką od uznanej na niego kary więzienia ratuje, tego do okoliczności szkodliwych furorą ukarane czeka.

6. Kto kradzieżno albo ratowane rzeczy wiejące że takowe są kupnie, albo przyjmie, równą karę iak złodziey albo rabus odbiera.

7. Gdy żyd to popełni to nadto z kraju wygnany zostanie.

8. Nawet i ten podpada karze który kradzieżno rzeczy kupnie albo przyjmie bez dochodzenia czy sprzedawca iest ich Właścicielem.

9. Ożukaniec prócz innych kar zasłużonych drugie tyle kary zapłaci ile zyskać chciał.

10. Kto w interesach pieniężnych nad Prawo bierze zyski, iako Lichwiarz ukaranym będzie.

11. Kto przez przekupienie i sprzedaż Wiktuały i inne do powszechnego życia potrzebne rzeczy zdroży, kto przywiezie nie takowych Produktów na publiczne Targi tamie albo umniejszy, kto zdroży przedaie niż Taxa iest przepisana, ten na pieniężną albo karą cielesną furorą zostanie ukaranym.

12. Kto Faryny dla zysku grywa, pieniężną albo cielesną karę zasłużył.

13. Gospodarze w szynkownych domach i kawiarniach którzy to pozwalają, furorą karze pieniężnej podpadają będą.

14. Przeniewierający się Opiekunowie iako ożukaniec ukarani zostaną, i prócz tego Obywatelką swą i wiare u Sądu tracą.

15. Ukrycie cudzych pieniędzy iako kradzież zostanie ukarane.

16. Na Fabrykacye Dokumentów autentycznych i publicznych Pism iako to Obligacyow, Wexlow bankowych, kilkoletnia Feltunkowa lub Cuchtauzowa kara iest ustanowiona.

17. Kto przed Sądem krzywoprzysięstwo popełni, traci swą Obywatelką i doniesienie się na Feltunek.

18. Jeżeli kogo niewinnego przez to krzywoprzysięstwo ciężką cielesną lub życia kara spotkała, więc krzywoprzysięzca smagany i wieczną Feltunkową robotą lub karą śmierci ma być ukaranym.

19. Ten który do popełnienia krzywoprzysięstwa nawiodł, tyle czworo kary zapłaci, ile przez to zyskać zamyslał, i prócz tego tak iak krzywoprzysięzca ukaranym zostanie.

20. Fałszywy Oskarżyciel potowę tej kary ponosi ktoreby oskarżony był podpadł.

21. Umyślny Bankrut Feltunkowej karze podlega i traci swoy handel.

22. Jeżeli Małżonka iego z nim rozproszyła majątek i zbytki robiła, to ona z swym wnioskiem za kredytorami męża lokowaną zostanie.

23. Umyślnie zapalenie, zatopienie wodą przez zepucie grobel, rozżerzenie chorob byłych kilkoletnią Feltunkową karą lub śmiercią ukarane zostanie.

24. Także i ten który z nieostrożności naprzykład paleniem Tytniu w miastach, borach, etc. etc. nieostrożnym biegiem z łuczywem czyli drzazgami lub węglami do Pogorzeł iest przyczyną, albo i spóstrzeżył ogień zaraz o pomoc do ugaśzenia nie woła, podług proporcji swoiey winy i ztąd wynikły szkodliwy furorą będzie szkarany.

DONIESIENIA.

We Wsi Powązkach dnia 28. Septem: a. c. mały końchłop. fki swy przytrzymay i do niżej podpisanego LandRatha oddany został. Właściciel tegoż konia wyzwa się żeby nappoznany do 17. Obrisa a. c. zgłosił, i prawo własności dowodami pewnemi okazał, gdyż in casu nie zgłoszenia się d. 18. Obrisa r. b. o godzinie 2. po południu przed pomieszkaniem niżej podpisanego Land-Rata na S. Krzyżkiej Ulicy sub Nro 1537. publicznie sprzedany zostanie, a pieniądze po potrąceniu expensy do instytutu szpitalnego oddane będą, o czym Publiczności się donosi — w Warszawie d. 1. Octobris. 1799.

v. Kahle.

Nazwiskiem Michał Czarnecki służąc za kamerdynera u Pana Iwego w Dobrach Klimontowich między Zarnowcem a Wodzisławem żyrowanych, a do cyrkulu Konieckiego należących, który okradł Pana Iwego na kilka tysięcy złotych Polkich, w łamcy tylko moniecie, a nawięcej w grubey Cesarzkiej i Niderlandzkiej, uciekł z wieczora dnia 25. Września 1799. Roku. Jest on wzrostu miernego, łezupły w sobie, włosów blond, czoła wysokiego, na które cokolwiek włosy krotko firzyżone zczeswał, zytł mały harabaki, długo od głowy wiązany, twarzy ponurey, oczow swych, nosa trochę zadarte-go, pociągły na twarzy, dosyć duzo zarastający na brodzie, bład na twarzy, chrzpliwu cokolwiek gadający, chutkę na żyty grubo noszący, w lurdacie lukiennym ciemnowonakrapianym piaskowym, łpodniami długich niebieskich wytarłych, i na kołanie iednym złych, w botach nowych, z żółtemi szerekiemi fitylpami, u tyche botow długimi uszami, przez kapelusze cesarstowy, i zieloną ceratą podszyty, nawięcej poznany być może — Attestatum niema, chyba zmyślone, lat około 40. mający, czuie czarniawą wytarłą na łobie noszący, kroyby takowego złodzieia dożreć, i przytrzymał, lub podrzeżł monetę na Bankocetle mieniącego, tedy niechay daie znać do najbliższy Zwierzchności Rządowej, lub gdyby opodał było, do cyrkulu Konieckiego na pocztę niechay się zgłosi, expens zaś wszelką z okazji zchwycenego złodzieia przez właściciela tych pieniędzy powrocona będzie, a nagrody mieć będzie Czer: Złoto.

Wię w Prussach Południowych 3. mile od lewego brzegu Willy, i 5. mile od Warszawy odległa, wygodne pomieszkanie i dobre zabudowanie gospodarskie mająca; w lasy, polowanie młyn wodny, browar, gorzelnią, karcznię i sadzawki rybne, rzdzież w taki znaczne opatrzoną; grunt na trzy części podzielony i wydzielony wszelkiego gatunku zboża mająca, ma być od 8. Jana 1800. roku, i gdyby kto żądać miał, wprzody ieszcz na 3. lub 6. lat podług okoliczności, i z powodu tego ieszcz na dłuższy przeciąg czasu w dzierżawę wypuszczoną, gdyż wiele ieszcz gruntu do wyrudowania i na dnie fig. Bokladnięią informacyą na kantorze Warszawskim Intelligencyi powziąć można.